

5. Ефремов В.С. Проблемы экономики и организации бизнеса / В.С. Ефремов, Д.В. Зудов // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – № 4. – С. 3-24.

6. Козаченко Г.В. Управління затратами підприємства: Монографія / Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, Л.Ю. Хлапьянов, Г.А. Макухін. – Київ: Лібра, 2007. – 320 с.

7. Мороз О.О. Інституціональна система аграрної економіки України / О.О. Мороз: [Монографія]. – Вінниця: УНІВЕРСУМ, 2006. – 438 с.

8. Несторенко А.Н. Экономика и институциональная теория / Андрей Николаевич Несторенко [Отв. ред. акад. Л.И. Абалкин]. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 416 с.

УДК 657.633

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА СИСТЕМУ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПІДПРИЄМСТВ НАФТОГАЗОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Т. І. Долішня, Х. Є. Делінкевич

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: oa@nung.edu.ua*

Нафтогазова промисловість є однією із найважливіших складових вітчизняного паливно-енергетичного комплексу економіки України. За умов нестабільної економічної та політичної ситуації в державі, постійних змін законодавства існує нагальна потреба постійного удосконалення інформаційного забезпечення системи управління, що нерозривно пов'язано з функціонуванням системи внутрішнього контролю на підприємстві.

Сучасна система внутрішнього контролю, що функціонує на підприємствах нафтогазової промисловості, не в повній мірі задовольняє потреби управлінської ланки в якісній, оперативній та достовірній інформації для вирішення певних завдань контролю та управління. Це обумовлює необхідність подальшого вдосконалення системи внутрішнього контролю.

Питанням формування та удосконалення системи внутрішнього контролю присвятили свої праці українські вчені: Н. Г. Виговська [1], Є. В. Калюга [2], Т. О. Каменська [3], С. М. Петренко [4] та інші. Однак дослідженню чинників впливу на побудову системи внутрішнього контролю на підприємствах нафтогазової промисловості, зокрема, приділено недостатньо уваги.

Внутрішній контроль – процес, розроблений, запроваджений і підтримуваний тими, кого наділено найвищими повноваженнями, управлінським персоналом, а також іншими працівниками, для забезпечення достатньої впевненості щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання

стосовно достовірності фінансової звітності, ефективності та результативності діяльності, а також дотримання застосовних законів і нормативних актів [5].

Внутрішній контроль, на протигагу зовнішнім видам контролю, є внутрішньогосподарським контролем, що представляє собою процес, спрямований на досягнення цілей підприємства, та є результатом дій керівництва з планування, організації його діяльності.

Для побудови оптимальної системи внутрішньогосподарського контролю керівництву нафтогазового підприємства потрібно досягти таких важливих цілей, як-от:

- забезпечення надійною та повною інформацією;
- збереження активів;
- економне та ефективне використання ресурсів;
- дотримання облікової політики, відповідність планам, процедурам, законодавству (зокрема виконання статей Закону України «Про запобігання корупції» [6]).

- досягнення підрозділами підприємства поставлених цілей та завдань.

Однією із важливих передумов раціональної побудови системи внутрішнього контролю на підприємствах є визначення чинників, що впливають на неї.

Каменська Т. О., досліджуючи фактори, які впливають на систему внутрішнього контролю, виділяє такі [3, с. 383]:

- відношення керівництва до внутрішнього контролю;
- зовнішні умови функціонування підприємства, його розміри, структура, масштаби та види діяльності;
- кількість і регіональна неоднорідність розташування відособлених підрозділів або дочірніх підприємств;
- стратегічні установки, мета та завдання;
- ступінь механізації та комп'ютерної забезпеченості діяльності;
- ресурсне забезпечення, рівень компетентності кадрів.

Загалом, аналіз наукових праць показав, що у переважній більшості науковці, досліджуючи чинники, що впливають на систему внутрішнього контролю, виділяють такі як організаційно-правова форма, галузь і розмір підприємства, фінансовий стан, організаційна структура, структура управління тощо.

Стосовно зарубіжного досвіду, то вчені [7] велику увагу приділяють впливу соціально-психологічних факторів.

У процесі вивчення даного питання ми дійшли висновку, що основними чинниками, які впливають на систему внутрішнього контролю підприємств нафтогазової промисловості, є:

- стиль управління;
- організаційно-управлінська структура підприємств;

- рівень компетентності кадрового складу;
- стратегічні цілі та завдання;
- ступінь автоматизації, механізації та комп'ютеризації діяльності.

Врахування цих чинників забезпечить побудову ефективної системи внутрішнього контролю на підприємствах нафтогазової промисловості, яка уможливить своєчасне попередження щодо виникнення недостовірної інформації. Крім того, забезпечить швидке виявлення помилок, у межах короткого часу з моменту встановлення не правдивої інформації.

Отже, ефективна система внутрішнього контролю має забезпечувати отримання позитивного результату діяльності підприємства.

Насамкінець відмітимо, що недосконалення системи внутрішнього контролю на підприємствах нафтогазової промисловості зумовлено недостатністю теоретичних і практичних досліджень ряду питань, пов'язаних з системою внутрішнього контролю, її функціонування. Питання вдосконалення системи внутрішнього контролю на підприємствах нафтогазової промисловості є складними і багатограними, які, безперечно, потрібно розглядати через призму потреби власників залежно від ринкової ситуації в країні. І незважаючи на те, що в Україні внутрішній контроль на підприємствах нафтогазової промисловості нормативно поки що не врегульовано, є всі необхідні передумови для його ефективного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Виговська Н. Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація: монографія / Н. Г. Виговська. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – 532с.
2. Калюга Є. В. Система внутрішньогосподарського контролю та удосконалення її ефективності на підприємствах / Є. В. Калюга // Вісник податкової служби України. – 2001. – № 33. – С. 26–31.
3. Каменська Т. О. Внутрішній аудит. Сучасний погляд : монографія / Т. О. Каменська ; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2010. – 499 с.
4. Петренко С. М. Внутрішній контроль діяльності підприємств і його інформаційне забезпечення: теорія, методологія, організація : автореф. дис. на здоб. наук. ст. д.е.н. : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / С. М. Петренко. – Київ : Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України, 2010. – 36 с.
5. Міжнародний стандарт аудиту 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища»[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/msa>.

6. Про запобігання корупції [Електронний ресурс] : Закон України від 14 жовтня 2014 року за №1700-VII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

7. Anthony R. N. Management control systems / Robert N. Anthony, Vijay Govindarajan. – 11th ed. – NY.: McGraw-Hill/Irwin, 2004. – 851p.

УДК 657.6

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ

Т. І. Долішняя, А. В. Капущак

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: oa@nung.edu.ua*

Кожна операція, яку здійснює людина, а також будь-яка її діяльність ґрунтується на базовій інформації, яка містить відомості щодо виконання тієї чи іншої роботи. Інформацією є будь-які відомості або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [1].

Організація і методика аудиту визначається, передусім, належним інформаційним забезпеченням аудитора про суб'єкт господарської діяльності. Зростання обсягів інформації потребує від аудитора певної її систематизації, оскільки без такого підходу важко зібрати необхідні аудиторські докази, правильно оцінити господарські явища, факти, процеси виробництва.

Питання інформаційного забезпечення аудиту розглядалися у працях відомих вчених, таких як: М. Т. Білуха [2], Ф. Ф. Бутинець [3], В. С. Рудницький [4] та інші. Незважаючи на значні теоретичні та практичні напрацювання науковий пошук оптимально-ефективного інформаційного забезпечення аудиту, і на сьогодні, має актуальне значення.

Робота, яку виконує аудитор визначається, передусім, кількістю та відповідністю належної інформації про суб'єкт господарської діяльності. Під інформаційним забезпеченням аудиторської діяльності можна розуміти певним чином упорядковану сукупність інформації, яка формується і використовується на різних стадіях процесу аудиту [4].

Отже, інформаційне забезпечення можна розглядати, і як процес забезпечення інформацією, і як сукупність форм документів, нормативної бази та реалізованих рішень щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації, яка використовується у процесі функціонування інформаційної системи.

Окрім того, в процесі аудиторської перевірки аудитор не тільки використовує інформацію, а й сам бере безпосередню участь у формуванні інформаційного забезпечення системи управління суб'єктів перевірки. Адже для об'єктивної оцінки фінансового стану підприємства, визначення